



*Barnen, Bris och
it 2014*

BRIS

Ungas vardag online – en sammanställning av Bris kontakter

Innehåll

Barnen, Bris och it

Ungas vardag online – en sammanställning av
Bris kontakter

SAMMANFATTNING	4
MATERIAL OCH METOD	5
HUR BESKRIVER UNGA SIN VARDAG ONLINE?	5
KÄRLEK OCH KOMPISAR	6
KRÄNKNINGAR OCH HOT	6
SEXUELLT RELATERAT	7
SÄKERHET OCH SKYDD	7
DEN PERSONLIGA INTEGRITETEN	7
RÄDSLÅ OCH ORO	8
PSYKISK OHÄLSA	8
FAMILJEKONFLIKTER	8
BRIS	8
MISSBRUK/RISKBRUK	9
POTENTIELLT SKADLIGT INNEHÅLL	9
GROOMING	9
FÖRÄLDRAR OCH IT	9

Ungar & medier och Bris

DEN SMARTA MOBILENS MASSIVA INTÅG	10
STORA KÖNSSKILLNADER	11
DATASPEL/TV-SPEL	11
BILDER PÅ INSTAGRAM OCH ANDRA STÄLLEN	11
OFRIVILLIGA SEXKONTAKTER OCH HANTERINGEN AV DEM	12
MOBBNING OCH ELAKHETER	12

Facebook populärt långt ner i åldrarna

Barns och föräldrars skilda syn på användningen av internet leder till konflikter

Avslutning

Han är inte som man kan tro att en äldre kille man träffat på nätet är. Har aldrig bett mig om nakenbilder, mitt nummer eller frågat var jag bor. Jag älskar honom så mycket och jag vill så gärna träffa honom. Borde jag göra det?

FLICKA, 12 ÅR.



BRIS – BARNENS RÄTT I SAMHÄLLET – är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden organisation som bistår barn och ungdomar som far illa. Bris fungerar som en länk mellan barn, vuxna och övriga samhället. Kärnan i Bris verksamhet är stödkanalerna Bris 116 111, Bris-mejlen och Bris-chatten, dit barn och ungdomar upp till 18 år kan vända sig anonymt och kostnadsfritt när de behöver stöd av en vuxen. Bris fungerar också som opinionsbildare och remissinstans för att öka vuxnas respekt för barn som individer och för att de principer som slagits fast i FN:s barnkonvention ska tillämpas fullt ut. Bris använder sin samlade kunskap om barn och ungdomars levnadsvillkor för att på olika plan informera,

påverka och bilda opinion i barnrättsliga frågor. Bris har även en vuxenstödsajt – Barnperspektivet.se – och en stödtelefon – Bris Vuxentelefon om barn 077-150 50 50, dit vuxna som behöver någon att prata med om egna eller om andras barn kan höra av sig.

Bris bildades år 1971 och är organiserat i ett förbundskansli och fem regionala kanslier. Kanslierna finns i Umeå, Norrköping, Stockholm, Göteborg och Malmö. Bris verksamhet finansieras av ekonomiska bidrag och gåvor från såväl privata som offentliga givare. Sedan år 2013 bemannas Bris stödverksamhet av 18 heltidsanställda kuratorer som är placerade centralt i Stockholm.

Bris kanslier

BRIS

Sveavägen 38
Box 3415
103 68 Stockholm
Tel: 08-598 888 00
Fax: 08-598 888 01
E-post: info@Bris.se

BRIS REGION NORD

Kungsgatan 36
903 25 Umeå
Tel: 090-203 65 10
Fax: 090-203 65 11
E-post: Bris.nord@Bris.se

BRIS REGION VÄST

Södra Hamngatan 25
411 14 Göteborg
Tel: 031-750 11 30
Fax: 031-750 11 31
E-post: Bris.vast@Bris.se

BRIS REGION MITT

Sveavägen 38
Box 3415
103 68 Stockholm
Tel: 08-598 888 00
Fax: 08-598 888 01
E-post: Bris.mitt@Bris.se

BRIS REGION SYD

Östra Rönneholmsvägen 7
211 47 Malmö
Tel: 040-690 80 70
Fax: 040-690 80 71
E-post: Bris.syd@Bris.se

BRIS REGION ÖST

Korsgatan 2, Hus E
602 33 Norrköping
Tel: 011-440 05 50
Fax: 011-440 05 51
E-post: Bris.ost@Bris.se



Sammanfattning

Sedan år 2007 släpper Bris en rapport om hur barn och ungdomar beskriver sin vardag online. Rapporten är en del av det EU-finansierade projektet "Det unga internet" som i Sverige drivs av Statens medieråd i samarbete med Bris och vars syfte är att höja medvetenheten hos både barn och vuxna om möjligheter och risker kring internetanvändning. I projektet ingår även att Bris kontinuerligt ska öka sin kunskap om ungas vardag online. Detta för att barn och ungdomar (och vuxna) med fördel ska kunna vända sig till Bris för att anonymt få information om och stöd vad gäller frågor kring ungas vardag med internet, datorer och mobiltelefon.

För att få en uppfattning om vad barn och ungdomar berättar för Bris om vardagen online, har Bris läst kontakter i Bris-mejlen och Bris-chatten – samt samtalsbeskrivningar i Bris Vuxentelefon om barn – som i Bris ordinarie dokumentation har noterats handla om datorer/mobiler/internet.

Utifrån olika teman, som till exempel Kärlek och kompisar, Kränkningar och hot och Familjekonflikter, ger rapporten en övergripande bild av hur unga beskriver sin vardag online. Under varje tema redovisas hur vanligt ämnet är i Bris kontakter, därefter ges ett par exempel från barns och ungas berättelser.

För de flesta barn och unga är vardagen online högst odramatisk och vardaglig, det vill säga fylld av livets alla glädjeämnen och bekymmer. När Bris ska sammanfatta stödverksamhetens kontakter blir det dock ofrånkomligt att fokus landar

på det svåra och allvarliga, eftersom barn och unga i första hand vänder sig till Bris för att få stöd och hjälp.

I Bris kontakter med barn och unga framkommer tydligt att de främst använder internet och mobiltelefoner i syfte att hantera sina relationer – ungefär hälften av alla it-relaterade barnkontakter har noterats för temat i innehållet och text heter det annars "Kärlek och kompisar". Det är också vanligt att kontakterna berör temat Kränkningar och hot – ungefär en fjärdedel av de genomlästa barnkontakterna har noterats för detta.

I Bris genomlästa kontakter med vuxna är det i stället frågor och beskrivningar av ungas överdrivna användning av internet, datorer och mobiler som är vanligast förekommande – ungefär en tredjedel av de genomlästa vuxenkontakterna har noterats för temat Missbruk/riskbruk. Ett annat vanligt tema bland vuxenkontakterna är Familjekonflikter.

I slutet av rapporten gör Bris kopplingar till Statens medieråds rapport Ungar & medier från 2012/2013. I såväl Bris stödkontakter som i Ungar & medier ser man bland annat tydliga könsskillnader i ungas vardag online, den smarta mobilens stora genomslag och att barns och föräldrars skilda syn på användningen av internet leder till konflikter.

Rapporten avslutas med tips om Bris-akademiens föreläsningar och utbildningar och andra källor till vidare kunskap i ämnet.



Material och metod

För att få en uppfattning om vad barn och ungdomar berättar för Bris om vardagen online har Bris läst igenom alla kontakter i Bris-mejlen och Bris-chatten från september 2012 till augusti 2013 som i Bris ordinarie dokumentation har sorterats under Datorer/mobiler/internet. Sammanlagt rör det sig om 555 kontakter – 371 mejl och 194 chattar.

Vid läsningen gjordes en kategorisering baserad på om kontakten handlade om ett eller flera olika teman, till exempel Kärlek, Kränkningar/hot och Missbruk/riskbruk. Dessa kategoriseringar ligger till grund för rapportens resultat.

Samma metod har även använts för att sammanställa de kontakter i Bris Vuxentelefon – om barn, som noterats

för kontaktområdet Datorer/mobiler/internet. Sammanlagt lästes 87 samtalsbeskrivningar, varav 53 stycken innehöll en beskrivning av det it-relaterade i kontakten.

Medelåldern på barnen i de genomlästa barnkontakterna är 14,4 år och könsfördelningen 87 procent flickor och 13 procent pojkar.

Under 2013 har Bris arbetat med att vidareutveckla det system som används för att dokumentera alla kontakter i stödverksamheten. Detta utvecklingsarbete har medfört att kontakterna inte har kunnat dokumenteras i samma utsträckning som brukligt. Därmed finns ingen statistik över dessa kontakter att tillgå.

Hur beskriver unga sin vardag online?

För att ge en övergripande bild av hur unga beskriver sin vardag online redovisar vi nedan de mest centrala teman som framkommit.

Under varje tema ges en kort sammanfattning om vad respektive tema kan innefatta, dessutom ges några representativa exempel från Bris kontakter. Fler exempel hittar man i rapportens avslutande avsnitt ”Ungar & medier och Bris”. Alla exempel är hämtade från år 2012/2013 och baseras på autentiskt material, dock är materialet redigerat och förkortat samt omgjort så att inget enskilt barn kan identifieras.

Rapportens teman presenteras i storleksordning, det vill säga efter hur vanligt förekommande de är bland de genom-

lästa barnkontakterna. Andelen genomlästa vuxenkontakter och exempel därifrån redovisas när de har bedömts relevanta för det redovisade temat.

Generellt kan man konstatera att barnens berättelser till Bris ger en bred bild av deras vardag online. Samtidigt är det värt att notera att i stödverksamheter, som den Bris bedriver, blir det en naturlig överrepresentation av berättelser som handlar om mer eller mindre allvarliga problem och händelser. Utifrån det kan man säga att denna rapport snarare ger en bild av ungas problem och utsatthet online, än en generell bild av deras vardag online.

Kärlek och kompisar

I Bris barnkontakter är det uppenbart hur stor roll internet, datorer och mobiltelefoner har i ungas kärleks- och kompisrelationer och i hanterandet av dem. I stort sett hälften av alla genomlästa barnkontakter har noterats handla om Kärlek och/eller kompisar. Det är på så sätt det ojämförligt vanligaste temat bland de genomlästa it-relaterade barnkontakterna.

Han hade inte skrivit på en vecka, så jag bestämde mig för att skriva. Skrev "Hej :) <3" till honom och han läste det men svarade inte. Blev ledsen. Han brukar svara på några sekunder.
FLICKA 14 ÅR.

Han är inte som man kan tro att en äldre kille man träffat på nätet är. Har aldrig bett mig om nakenbilder, mitt nummer eller frågat var jag bor. Jag älskar honom så mycket och jag vill så gärna träffa honom. Borde jag göra det?
FLICKA 12 ÅR.

Jag har börjat skriva med en tjej. De senaste dagarna har vi skrivit till varandra hela tiden. Hon är bara bäst! Jag kan sitta och kolla på en bild på henne hur länge som helst, och le. Men jag tror att jag börjar gilla henne, alltså mer än en kompis.
FLICKA 15 ÅR.

Kränkningar och hot

Kränkningar och hot online är ofta en förlängning av kränkningar offline. Samtidigt kan det ofta vara så att kränkningar bara äger rum online. Lite mer än en fjärdedel av de genomlästa it-relaterade barnkontakterna handlar om kränkningar och hot.

(Fler exempel inom detta tema finns nedan i avsnitten Ungar & medier och Bris/Mobbning och elakheter).

Jag gjorde saker en tolvåring aldrig ska göra. Jag visade upp mig för killar, och fick en sorts kärlek och bekräftelse. Detta gick dock utför. När jag var fjorton började jag bli hotad och utpressad ifall jag inte fortsatte.
FLICKA 18 ÅR.

Det finns en hemsida där man kan ställa frågor till varandra. Det var någon som frågade om fulaste i klassen, och en kille svarade att jag var det. Vi har gått i samma klass och han har aldrig sagt nåt taskigt till mig förut.
FLICKA 14 ÅR.

Han hade alltså filmat mig när jag visade mig i cam... Dum som jag var blev jag livrädd att han skulle skicka filmen till mina vänner. Kände mig därför tvungen att lägga till han på skype. Jag har nu i flera veckor varit tvungen att göra saker för honom i cam.
FLICKA 15 ÅR.

Jag hamnade på en anonym chattsida, jag tänkte att det var kul så jag började. En kille dök upp och han onanerade. Han sa att om jag inte klädde av mig skulle han döda mig och min familj. Så jag tog av mig tröjan, och till slut var jag helt naken.
FLICKA 12 ÅR.

I går skrev en kompis till mig "Gå och häng dig i ett hörn, ingen bryr sig ändå." Killen går i min klass och vi har varit ganska nära kompisar. Vi har inte bråkat eller så, det kom som ett bombnedslag.
FLICKA 14 ÅR.





Sexuellt relaterat

Många av barns och ungdomars kontakter till Bris som på något sätt är sexuellt relaterade, beskriver en händelse som börjat som en frivillig och positiv erfarenhet, men som sedan skiftat till något svårhanterligt eller direkt kränkande. Lite mer än en fjärdedel av de genomlästa it-relaterade barnkontakterna handlar på något sätt om ungas sexualitet.

(Fler exempel specifikt kring önskad sex-kontakter finns nedan i avsnittet Ungar & medier och Bris/Ofrivilliga sex-kontakter och hanteringen av dem.)

Säkerhet och skydd

Ju äldre de unga är, desto tydligare framkommer att de inte saknar kunskap om säkerhet på internet. Det handlar snarare om Brist på möjligheter till reflektion kring hur man kan agera på ett så tryggt sätt som möjligt. Knappt en femtedel av de genomlästa it-relaterade barnkontakterna handlar om hur man hanterar skydd och säkerhet på internet.

Den personliga integriteten

Det är uppenbart att vardagen med internet, datorer och mobiltelefoner väcker frågor och funderingar kring den personliga integriteten för många barn och unga. Knappt en femtedel av de genomlästa it-relaterade barnkontakterna berör detta tema.

Jag har börjat sexchatta med äldre män, skäms otroligt mycket över det. Men jag tror att jag gör det för att jag vill känna mig älskad, känna mig attraktiv för en gängs skull.
FLICKA 16 ÅR.

Det började med att han sa jättefina och snälla saker. Jag blev ju glad och till slut så började vi med sex. Han skickade en bild på sin snopp, och jag skickade en bild på mina bröst, men han var inte nöjd.

FLICKA 15 ÅR.

Jag kollade på videos på youtube där det var tjejer som hånglade och tog varann på bröstet och snippan. Men dom visade bara när kläderna var på så det räknas väl inte som porr? Alltså det var så skönt att kolla på det då, men nu mår jag mest dåligt.

FLICKA 12 ÅR.

En klasskompis hade kameran framme i omklädningsrummet och fotade mig. Jag tycker att det är skitobehagligt med alla mobiler där inne, man vet ju inte när en kamera är på. Så jag hittar på en massa anledningar för att inte vara med på idrotten.

POJKE 14 ÅR.

Har jag rätt att förbjuda min mamma att läsa genom min mobil oavsett vad som har hänt?
POJKE 15 ÅR.

Kommer aldrig ringa till polisen igen. Pratade med en tant som bara fick mig att må sämre än innan. Vill bara lämna allt bakom mig, men jag kan inte. Vill att någon ska säga vad jag ska göra utan att döma mig.

FLICKA 17 ÅR.

Jag började gråta. Han hade lurat mig att han skulle lägga ut bilderna på en sida som inte ens fanns. Hade varit naken inför en okänd människa utan anledning. Nu är jag mest rädd för att bilderna ska spridas. Då tar jag livet av mig.

FLICKA 12 ÅR.

Sedan bytte vi mobilnummer. När jag ringde honom svarade hans lillasyster. Tror ni att han är en vanlig 15-åring eller kanske är en pedofil? Och vet han nu var jag bor eftersom jag ringde honom? Är det ingen fara eller ska jag byta mitt nummer?

FLICKA 13 ÅR.

Jag är inne på porr ibland. Jag kollar i mobilen och rensar historiken. Men kan det synas på något annat sätt?
POJKE 12 ÅR.



Rädsla och oro

När unga beskriver rädsla och oro kopplad till vardagen online kan det handla om väldigt olika saker – alltifrån hur föräldrarna ska reagera på något till vad som ska ske med bilder som använts online. I 10–15 procent av de genomlästa barnkontakterna beskriver de unga rädsla/oro kopplad till vardagen online.

Psykisk ohälsa

För många barn och unga som lider av psykisk ohälsa kan internet fylla en användbar funktion. Samtidigt vittnar de genomlästa barnkontakterna om att internet även kan utgöra en väsentlig orsak till den psykiska ohälsan. Knappt var tionde av de genomlästa barnkontakterna har noterats för detta tema. Det är ett tema som är mer frekvent i vuxenkontakterna än i barnkontakterna.

Familjekonflikter

I de it-relaterade barnkontakterna som lästs igenom nämns sällan föräldrar överhuvudtaget. Och när de nämns är det oftast för att beskriva bråk kring vardagen online. Detta är också ett område som är vanligare bland de genomlästa vuxenkontakterna, nästan var femte sådan kontakt berör familjekonflikter.

(Fler exempel kring detta tema finns nedan i avsnittet Ungar & medier och Bris/Barns och föräldrars skilda syn på användningen av internet leder till konflikter.)

Bris

Kontakterna i Bris stödverksamhet är också en väg till respons på densamma. Barn och unga är snabba på att kommentera och ställa frågor kring sådant de funderar kring, är upprörda över eller är nöjda med. Några procent av de genomlästa kontakterna innehåller något av ovanstående.

Är hela tiden rädd för jag är med på en porrsida nånstans. När jag var lite yngre så visade jag mina grejer på en sida och är rädd att någon ska ha spelat in det och sparat det och sen lagt på porrsida.

FLICKA 14 ÅR.

Jag mår dåligt av att se någon som har skrivit t.ex. "pallar inte mer...". För då har minst fyra skrivit att de finns att prata med, att de ska skriva till dom vad som har hänt osv. Jag känner mig ledsen för jag vet att om jag skulle skriva något sänt så skulle ingen skriva tillbaka.

FLICKA 15 ÅR.

Mamman hade tittat i dotterns mobil och hittat ett foto på hennes handled där hon skurit sig. Tidigare såg mamman att dottern hade varit inne på en sida på datorn som handlade om självdestruktivitet.

VUXENKONTAKT OM FLICKA 13 ÅR.

Mamma som är orolig för sin sons spelberoende (onlinespel) som gått så långt att han har slagit och hotat henne när hon nekat honom att använda internet.

VUXENKONTAKT OM POJKE 15 ÅR.

Mamma skrev en kommentar under en status där hon frågade varför jag skrev så fula ord. Och hon ringde min pappa och han sa till mig att jag inte fick skriva sådär. Jag blev jättesur, och blockade honom.

FLICKA 12 ÅR.

Jag undrar ifall du tycker att man ska säga till sina föräldrar att man använder Bris? Jag har själv skickat in några frågor men har inte pratat med dom om det. För det känns så bra att man kan skriva precis vad man vill och samtidigt vara helt anonym. :)

FLICKA 12 ÅR

Jag tycker ni borde ta in fler folk så att man kan chatta. Jag har försökt i 3 dagar nu att skriva till er men har inte kommit in för det är för fullt. Behöver verkligen hjälp !!!!

FLICKA 15 ÅR.

Missbruk/riskbruk

Överdriven användning av internet, datorer och mobiler är det i särklass vanligaste temat i de genomlästa it-relaterade vuxenkontakterna. Men även i de genomlästa barnkontaktorna dyker dessa funderingar upp, från berörda unga själva eller från kompisar och syskon som oroar sig.

(Fler exempel kring detta tema finns nedan i avsnittet Ungar & medier och Bris/Barns och föräldrars skilda syn på användningen av internet leder till konflikter.)

Potentiellt skadligt innehåll

Vad som kan vara ett potentiellt skadligt innehåll är ganska subjektivt. Vanligast är att unga beskriver att ett innehåll på en sida har upplevts som skrämmande på olika vis. En marginell del av de genomlästa kontaktorna berör detta tema.

Grooming

Det är svårt att bara utifrån korta beskrivningar få en klar bild om huruvida det den unge beskriver handlar om grooming eller ej. Vid kategoriseringen har vi dock använt en vid betydelse av grooming, vilken innebär att en vuxen person har haft en sexuell kontakt online med den unge. Det är några enstaka procent av de genomlästa it-relaterade kontaktorna som har kategoriserats för detta.

Föräldrar och it

Både föräldrars egen användning av internet och föräldrars kontakt med sina barn via internet kan skapa problem och bekymmer. Både för den unge själv och för andra vuxna i barnets närhet. Detta nämns i en marginell del av de genomlästa barnkontaktorna, men är något vanligare i de genomlästa vuxenkontaktorna.



Mamman är orolig för hur mycket sonen sitter framför datorn. Sonen har tidigare haft svårt i skolan och med kompisar. Hon funderar på om hans datoranvändande är ett symptom på hur han haft det och hur han tidigare mått.

VUXENKONTAKT OM POJKE 17 ÅR.

Min pappa har börjat reagera på att jag sitter inne hela dagarna och bara håller på med datorn. Han förstår inte att jag försöker få bort min depression.

FLICKA 12 ÅR.

Jag är rädd på kvällarna. Det beror nog på att jag ser på så mycket skräck på dagarna, men då tycker jag bara det är roligt. Men när jag ska gå och lägga mig får jag panikkänslor. Men jag vill inte sluta vara på youtube.

FLICKA 15 ÅR.

Jag har kontakt med en kille som är 22 år. Vi har chattat i ett par veckor och han är jättesnäll och omtänksam. Vi kan snacka om allt :) iallafall. Han vill ha sex med mig. Fast jag undrar varför han vill ha just mig av alla tjejer han kan få.

FLICKA 15 ÅR.

Jag snackar med en kille på nätet som är 21 år och han vill att vi ska träffas och ha sex. Saken är den att jag typ också vill ha det med honom, men jag har aldrig haft det förut och är nervös inför det.

FLICKA 13 ÅR.

Stackars mamma. Många av tjejerna i porrvideosarna är lika gamla som jag. Det gör mig så fruktansvärt förtvivlad att min egen pappa kollar på sånt och runkar. FYFAN!

FLICKA 18 ÅR.

Nu har pappa gjort det igen. Helt plötsligt från ingestans skrev han på chatten att han älskade mej. Jag vet att han har druckit för det är enda gången han skriver till mej.

FLICKA 17 ÅR.

Pappan berättar att dottern inte känner igen sin mamma längre, som mest sitter framför datorn. Flickan har också hittat bilder på nakna män i mammans mobil och mamman har blivit väldigt arg på flickan för detta.

VUXENKONTAKT OM FLICKA 10 ÅR.



Ungar & medier och Bris

Statens medieråd kom under hösten 2013 ut med rapporten *Ungar & medier 2012/2013*, som är den femte i ordningen sedan 2005. Rapporten är resultatet av en enkätundersökning som kartlägger medievanor och attityder om medier hos barn mellan 0 och 18 år. Statens medieråd är den myndighet

Den smarta mobilens massiva intåg

Mobilens betydelse för barn och ungdomar går inte att underskatta. Det är dessutom tydligt att användningen har intensifierats bara under de senaste åren. Ungar & medier visar att i dag har så gott som 100 procent av unga mellan 13 och 18 år en egen mobiltelefon. Och 89 procent av dem mellan 13 och 16 år har dessutom en egen smart mobil. Bland barn mellan 9 och 12 år har 62 procent en egen smart mobil. Den smarta mobilens intåg har inneburit att på bara några år har internetanvändningen via mobil ökat oerhört mycket. Ungar & medier visar att bland unga mellan 13 och 16 år använder drygt 87 procent internet på mobilen, att jämföra med knappt 10 procent år 2010.

Frågor och funderingar från barn och unga till Bris som har sin grund i användningen av mobilen kan handla om väldigt olika saker.

som driver projektet Det unga internet tillsammans med Bris. Bris har sedan länge använt rapporten som grundstomme för kvantitativ kunskap om barns och ungas vardag online och utifrån den fördjupat kunskapen med hjälp av Bris eget material.

Lörde kända en kille genom en app där man kan chatta på mobilen. Jag tyckte om honom och sen blev vi tillsammans utan att ha träffats. Efter en vecka sms-ade vi inte lika ofta, efter två veckor blev det knappt något. Idag såg jag att han bytt namn till "älskardig..." och så ett annat namn än mitt.

FLICKA 14 ÅR.

Mamma är orolig för dottern. Det började gå utför när hon fick sin smartphone. Hon kan inte lägga den i från sig och mamma tänker att hon är beroende. I skolan får hon gå i en specialgrupp för barn som behöver ta igen skolarbete.

VUXENKONTAKT OM FLICKA 13 ÅR.

Jag undrar om mina föräldrar får ha gps på min mobil för att kolla var jag är hela tiden. Jag tycker det känns obehagligt.

FLICKA 15 ÅR.

I somras hotade en man mej på en chattgrej i mobilen, att om jag inte skickade nakenbilder så skulle han lägga upp en bild på facebook som var naken, och klistra in mitt ansikte så det såg verkligt ut.

FLICKA 13 ÅR.

Stora könsskillnader

Ungar & medier visar på stora könsskillnader i ungas vardag online. Detta visar sig på flera olika sätt.

Dataspel/tv-spel

90 procent av pojkar mellan 13 och 16 år anger att de brukar spela dataspel/tv-spel, att jämföra med 36 procent av flickorna. I Bris verksamheter visar sig detta genom att de genomlästa kontakter som berör spelande till avgörande del handlar om killar.

Bilder på Instagram och andra ställen

Instagram är ungefär dubbelt så vanligt bland flickor som bland pojkar. Enligt Ungar & medier är 36 procent flickor i åldern 13–16 år medlemmar, att jämföra med 18 procent pojkar i samma ålder. På samma sätt var det med den tidigare populära sajten Bilddagboken.

I Bris genomlästa kontakter är det väldigt vanligt att i synnerhet flickor beskriver hur bilder kan ha stor inverkan på vardagen online. Inte minst på Instagram.

Mamma är orolig för sin son som har hoppat av gymnasiet och nu bara sitter hemma och spelar dataspel. Han har tidigare uttryckt självmordstankar och blir smalare och smalare.
VUXENKONTAKT OM POJKE 16 ÅR.

Jag är datorberoende. Mina föräldrar tycker inte det är nyttigt (mamma speciellt). När jag säger emot mina föräldrar blir dom arga för jag vill vara uppe och spela KLART.

POJKE 15 ÅR.

Jag la ut bilder på mig förut, massor. Mest på Instagram. Men jag vågar inte lägga ut bilder på mig längre. Inte för att jag är orolig för vad någon ska göra med dom, utan för hur lite folk kommer gilla dom och om någon eller några kommer att kommentera.

FLICKA 15 ÅR.

Jag använder Facebook och Instagram och sånt där, och jag är väldigt rädd att någon pedofil har tagit mina bilder och lagt ut på en hemsida helt naken. Men jag har kläder på mig hela tiden på mina bilder! Men jag är rädd att någon har använt sig av photoshop och fixat till dom.

FLICKA 14 ÅR.

Varje gång jag laddade upp en bild gillade han den. Jag blev jätteglad och fick bättre självförtroende. Men för två veckor sedan slutade han göra det. När jag ser att han är inne lägger jag ut den bästa bilden på mig, och jag ser att han gillar andras bilder men hoppar över min.

FLICKA 17 ÅR.





Ofrivilliga sexkontakter och hanteringen av dem

Enligt Ungar & medier svarar mer än dubbelt så många flickor (25 procent) än pojkar (10 procent) mellan 13 och 16 år att de någon gång under det senaste året, mot sin vilja, blivit kontaktade av någon för att prata om sex. De som svarat ja på denna fråga fick också frågan om vad som hände efter detta. Svaren ger flera exempel på hur unga hanterar sådana här händelser.

62 procent svarade "Inget särskilt, brydde mig inte".
60 procent svarade "Jag blockade personen".
24 procent svarade "Jag talade om det för mina föräldrar".
16 procent svarade "Jag blev rädd".
7 procent svarade "Jag tyckte det var spännande".

När det gäller ungas beskrivningar till Bris om ofrivilliga möten online som handlar om sex, är det vanligast att kontakten börjat som en frivillig, mer eller mindre positiv kontakt – men att den sedan har sparat ur och blivit både kränkande och icke önskvärd. De unga beskriver för Bris att de hanterar situationen på bland annat de sätt som beskrivs ovan.

Mobbning och elakheter

Enligt Ungar & medier svarar mer än tre gånger så många flickor (20 procent) som pojkar (6 procent) i åldern 13–16 år att de under det senaste året råkat ut för att någon mobbat eller varit elaka mot dem på internet eller via mobilen.

En kille vi inte kände ville byta nakenbild och vi sa såklart "aldrig" men han fortsatte. Då skojade vi och skrev "ska vi byta naken TÅ-bild" på skoj och tog en bild på mina tår. Då skickade han en bild på sin snopp och sa "bara för dig gumman, hoppas du gillar den".

FLICKA 13 ÅR.

Direkt skulle han prata om sex och ha bilder. Han sa att han var femton med det trodde jag verkligen inte på. Jag skällde ut honom, sedan så blockade jag honom. Nu vet jag inte vad jag ska göra – anmäla eller något?

FLICKA 13 ÅR.

Jag har varit mobbad på nätet i två år. Jag har skapat nya konton för att folk inte ska hitta mig, men nu har dom börjat igen. De vanligaste kommentarerna jag får är "Du är ful" och "Begå självmord".

FLICKA 13 ÅR.

Min förra bästis och jag började bråka efter att jag bytte skola. Jag har inte gjort något alls mot henne, och nu är hon elak mot mig. Hon skriver att dom har det bättre utan mig, och att det var bra att jag flyttade.

FLICKA 12 ÅR.



Facebook populärt långt ner i åldrarna

Den senaste tiden har det skrivits en del i media om att ungdomar börjar lämna Facebook, men det har i sådana fall inte hunnit synas i rapporten Ungar & medier. Enligt den svarar 96 procent bland unga mellan 13 och 16 år att de är medlemmar på Facebook. På Facebook har man en åldersgräns på 13 år men det hindrar inte att 68 procent av unga mellan 9 och 12 år anger att de är medlemmar.

Nedan några exempel på från barn under 13 år som har skrivit till Bris om sina erfarenheter från Facebook.

Barns och föräldrars skilda syn på användningen av internet leder till konflikter

I Bris genomlästa kontakter är det tydligt att många vuxna bär på en oro för att barn och unga använder internet och datorer i allt för stor utsträckning. Kategorin Missbruk/riskbruk är den allra vanligaste i vuxenkontakterna. Ungefär en tredjedel av de genomlästa kontakterna handlar om detta, medan endast några få procent av de genomlästa barnkontakterna berör ämnet. En stor del av denna oro bland vuxna är knuten till dator- och onlinespelande.

Denna skillnad bekräftas delvis i rapporten Ungar & medier och dess syskonrapport Föräldrar & medier. Dock är det ändå en relativt stor andel av de unga som anser att de själva ägnar för mycket tid åt internet och dataspel/tv-spel. Bland 13–16-åringarna anser 15 procent att de ägnar för mycket tid åt dataspel/tv-spel, och 30 procent anser att de ägnar för mycket tid åt internet. Ser man till föräldrar anser hela 36 procent att deras barn mellan 13 och 16 år ägnar för mycket tid åt dataspel/tv-spel och 41 procent att samma barn ägnar för stor del åt internet.

I de genomlästa kontakterna berättar många barn och vuxna för Bris att denna skillnad i synen på användningen av dataspel/tv-spel och internet i allmänhet leder till konflikter. I Ungar & medier anger 29 procent av de unga mellan 13 och 16 år att de brukar bli osams med sina föräldrar osams med sina föräldrar om hur mycket tid de lägger på internet och 26 procent anger att de brukar bli osams hur mycket tid de lägger på dataspel/tv-spel.

Alla vet att jag har facebook, och jag har blivit så populär i skolan. Men när jag ska gå ut med mamma eller pappa så vågar jag inte! För då kanske vi träffar på nån från skolan som avslöjar att jag har facebook och då blir mina föräldrar jättearga!

FLICKA 12 ÅR.

Igår loggade jag och mina två kompisar in på en annan kompis facebook. Då såg vi att hon hade skickat bilder på sig själv och sin kropp till killar hon aldrig träffat, och till killar som bor här i stan. Det är helt sjukt!

FLICKA 12 ÅR.

Jag började chatta med en kille på facebook för några veckor sen, vi träffades och sedan blev vi tillsammans. Jag älskar honom så himla mycket. Men jag gjorde slut för att han började ignorera mina meddelanden.

FLICKA 12 ÅR.

Mamma och jag bråkar hela tiden om att jag sitter vid datorn för mycket. Jag brukar kolla film, facebook, läsa, googla osv. Mamma säger att om jag inte slutar sitta så mycket tar hon datorn. Men då kommer jag bara sitta hemma, göra inget.

FLICKA 15 ÅR.

Mamma som är orolig över sonens onlinespelberoende, som gått så långt att han har slagit och hotat henne när hon nekat honom internet. Oro finns för att pojken har någon diagnos.

VUXENKONTAKT OM POJKE 15 ÅR.

Pappa började märka att jag spelade dataspel lite för mycket. Hans första ändring var att inte låta mig spela efter maten vid sju. Vi bråkar konstant om detta.

FLICKA 12 ÅR.

Jag är mobilberoende och har därför dåliga relationer till familjen. Jag håller på med den till klockan två på natten, och sen börjar jag igen på morgonen. Snälla hjälp mig att sluta. Jag mår inte bra.

FLICKA 12 ÅR.



Avslutning

Det huvudsakliga syftet med denna rapport är att ge vuxna ökad kunskap om ungas vardag online samt att öka deras nyfikenhet och vilja att vara närvarande vuxna även uppkopplade.

Rapporten ger en övergripande bild av ungas vardag online. Samtidigt är det värt att ha i åtanke att även om unga kan ta kontakt med Bris om både allvarliga och lättsamma frågor och funderingar, så faller det sig naturligt att en majoritet tar kontakt om just problem – övriga har ju oftast inget behov av en sådan anonym kontakt med en vuxen. Det innebär att detta snarare är en rapport om när ungas vardag online blir problematisk, än en rapport om ungas vardag online i allmänhet.

För att förkovra sig ytterligare i ämnet ungas ”vardag online” är det alltid bäst att gå direkt till källan, det vill säga till barn och ungdomar. Fråga, var nyfiken, låt dem visa hur de använder internet och vilken funktion det fyller i deras liv. Ju

mer kunskap vi har, desto lättare att förstå och kunna stötta och hjälpa om behovet uppstår.

För än mer kunskap i ämnet erbjuder Bris-akademien både föreläsningar och utbildningar.

Se vidare info här: <http://www.Bris.se/?pageID=333>.

Utöver detta finns en hel del tillförlitliga källor på temat unga och internet.

Några exempel är:

- Barnperspektivet.se (Bris för vuxna)
– <http://www.barnperspektivet.se/teman/internet-mobil/ungas-vardag-pa-natet>
- Statensmedierad.se
- Surfalugnt.se
- Skolverkets sida Kolla Källan – Skolverket.se/skolutveckling/resurser-for-larande/kollakallan/saker
- Kränkt.se (Datainspektionen)
- Forskaren Elza Dunkels blogg – Kulturer.net

- **Bris 116 111** – för dig upp till 18 år.
Varje dag mellan kl 10.00 och 22.00
- **Bris Vuxentelefon**
– om barn 077-150 50 50
Måndag till fredag kl 10.00–13.00
- **BARNPERSPEKTIVET.SE**
(Bris för vuxna)

- **Bris-mejlen**
- **Bris-chatten**
Varje dag mellan kl 10.00 och 22.00
- **Bris Forum**
www.Bris.se



Co-funded by The European Union

BRIS
BRIS BOX 3415
103 68 STOCKHOLM

TEXT THOMAS JONSLAND
RESEARCH THOMAS JONSLAND
OCH PETER IRGENS
FOTO LENA GRANEFELT, JOHAN
BERGLING, FREDRIK NYMAN,
INGVOR FARINOTTE
FRAMSIDA SCANPIX
FORM MARIE LANDELIUS
ILLUSTRATIONER LOVISA BURFIT